

maal vier en twintig uren wordt ingeleverd bij degene, die de last verstrekke, en in afschrift medegedeeld aan degene, wiens woning is binnengetrede.

3. De personen, bedoeld in het eerste lid, kunnen zich bij het betreden door andere personen doen vergezellen. In het geval, bedoeld in het vorige lid, wordt hiervan melding gemaakt in het proces-verbaal.

4. De wet van 31 Augustus 1853, *Stb.* 83, blijft met betrekking tot de bescherming van de bevolking buiten toepassing.

Artikel 30

1. Overtreding van hetgeen krachtens artikel 5 of 6 door Onze Minister van Binnenlandse Zaken, dan wel krachtens artikel 14 door de burgemeester of — bij toepassing van artikel 15 — door het kringbestuur is bepaald, overtreedt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

2. Indien het feit is gepleegd in de tijd, waarin de bescherming van de bevolking geheel of ten dele in staat van paraatheid is, worden de in het vorige lid gestelde maxima verdubbeld.

3. Het feit is een overtreding.

Artikel 31

1. Het is een ieder verboden, hetgeen hem in zijn ambt of betrekking bij de uitvoering van deze wet of in verband daarmee nopens de zaken of werkzaamheden van een ander blijkt of medegedeeld wordt, verder bekend te maken dan nodig is voor de uitoefening van dat ambt of die betrekking.

2. Hij die opzettelijk de in het eerste lid opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

3. Hij aan wiens schuld schending van de geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

4. Geen vervolging wordt ingesteld, dan op klacht van hem, te wiens aanzien de geheimhouding geschonden is.

5. De feiten zijn misdrijven.

Artikel 32

Indien een feit, strafbaar gesteld in artikel 30, wordt begaan door of vanwege een rechtspersoon, wordt de strafvervolging ingesteld en de straf uitgesproken tegen hem, die tot het feit opdracht gaf of die de feitelijke leiding had bij het verboden handelen of nalaten.

Artikel 33

In het Wetboek van Strafrecht worden na artikel 175 ingevoegd twee nieuwe artikelen, luidende:

„Artikel 175a

Hij die in geval van oorlog opzettelijk een bij of krachtens een wet gegeven en bekend gemaakt voorschrift tot bescherming van de bevolking overtreedt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is;

2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;

3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood tengevolge heeft.

„Artikel 175b

Hij aan wiens schuld in geval van oorlog overtreding van een bij of krachtens een wet gegeven en bekend gemaakt voorschrift tot bescherming van de bevolking te wijten is, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor gemeen gevaar voor goederen ontstaat;

2°. met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;

3°. met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar, indien het feit iemands dood tengevolge heeft.”

Artikel 34

De Wet van 23 Mei 1899 *Stb.* 128, wordt gewijzigd als volgt:

Artikel 17ter wordt gelezen:

Het Militair Gezag is na overleg met het betrokken burgerlijk gezag bevoegd de bescherming van de bevolking en haar bezittingen, zomede van de bezittingen van openbare lichamen, tegen de onmid-

dellijke gevolgen van oorlogsgeweld, te regelen en zo nodig de bevoegdheden bij de wet terzake aan het burgerlijk gezag toegekend tot zich te trekken.

Artikel 29bis wordt gelezen:

Het Militair Gezag is bevoegd de in artikel 17ter bedoelde bescherming te regelen en zo nodig de wettelijke bepalingen betreffende dit onderwerp zodanig te wijzigen als in het belang van de algemene veiligheid nodig wordt geacht.

Artikel 35

1. De Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen wordt ingetrokken.

2. De gemeenschappelijke regelingen, getroffen krachtens artikel 4 van de Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, die na 4 September 1951 in de *Nederlandse Staatscourant* zijn bekendgemaakt, kunnen, voor zover zij niet met het bepaalde bij of krachtens de onderhavige wet in strijd zijn, door Onze Minister van Binnenlandse Zaken tot uiterlijk 30 Juni 1952 worden bevestigd. Zij worden, in zoverre zij worden bevestigd, geacht krachtens artikel 15 van deze wet te zijn getroffen. Onze voornoemde Minister doet van de bevestiging mededeling in de *Nederlandse Staatscourant*. Voor het overige vervallen de gemeenschappelijke regelingen met ingang van 1 Juli 1952.

3. Alle overige gemeenschappelijke regelingen met betrekking tot de bescherming tegen luchtaanvallen of de bescherming van de bevolking vervallen met ingang van 1 Juli 1952.

Artikel 36

Deze wet kan worden aangehaald als „Wet bescherming bevolking”.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

De Minister zonder Portefeuille,

2419 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

Zoals reeds werd aangekondigd in de Memorie van Toelichting bij het ontwerp van wet tot wijziging van hoofdstuk V der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1951, (Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1950—1951, 2215) en in de nota, welke de tweede ondergetekende in zijn toenmalige hoedanigheid van Minister van Binnenlandse Zaken op 19 October 1950 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal deed toekomen (zitting 1950—1951, 1900), zal in het kader van de voorbereidingen van de burgerlijke verdediging een aantal wettelijke voorzieningen moeten worden getroffen. Onder meer is het nodig, dat aan de Overheid bepaalde bevoegdheden worden verleend, die zij behoeft om de burgerlijke verdediging naar behoren te kunnen doen functioneren en dat de mogelijkheid wordt geopend om de naleving van de krachtens die bevoegdheden genomen maatregelen zo nodig door dwang te handhaven. Hiertoe strekt het onderhavige ontwerp. Aangevend zij hierbij, dat bij nader inzien op gronden van psychologische aard de voorkeur wordt gegeven aan de term: „bescherming van de bevolking” boven de tot dusverre gebezigde: „burgerlijke verdediging”. Als bijkomend voordeel van deze terminologische wijziging moet worden gezien, dat het tot dusverre gemaakte onderscheid tussen „burgerlijke verdediging in enge

zin" (de onderhavige materie) en de „burgerlijke verdediging in ruime zin" kan vervallen.

De overige ontwerpen, die tegelijkertijd aan de Staten-Generaal worden aangeboden, hangen alle, zij het niet allen in even sterke mate, met het onderhavige onderwerp samen.

De personeelsvoorziening van de bescherming der bevolking zal, zoals reeds bij vroegere gelegenheden werd uiteengezet, in de eerste plaats geschieden langs de weg van vrijwillige werving, hetgeen slechts met succes zal kunnen geschieden, indien aan de betrokkenen een behoorlijke, wettelijk geregelde rechtspositie in uitzicht kan worden gesteld. Kan desondanks langs deze weg niet voldoende personeel worden aangetrokken, dan behoort als uiterste middel, een verplichting tot dienstvervulling opgelegd te kunnen worden, hetgeen uiteraard niet zonder wettelijke grondslag zal kunnen geschieden. De op dit punt nodige voorzieningen zijn neergelegd in het ontwerp van Wet op de Noodwachten. Voorts dienen maatregelen te kunnen worden genomen ten einde te verzekeren, dat het benodigde materiaal in voldoende hoeveelheid aanwezig zij. Het daartoe strekkende ontwerp van wet ter verzekering van het beschikbaar blijven van goederen is evenwel bedoeld als een voorziening van beperkte duur, aangezien zij bestemd is, althans in de thans voorgestelde vorm, slechts te gelden totdat de voorgenomen herziening van de Algemene Vorderingswet 1939 haar beslag zal hebben gekregen. Het ontwerp-Wet verplaatsing bevolking tenslotte heeft ten doel om de Overheid in staat te stellen de maatregelen te nemen, die eventueel nodig zullen blijken, met het oog op de ontruiming van getroffen of ernstig bedreigde gebieden, waar het gevaar voor de bewoners een zodanige omvang heeft aangenomen, dat zij geheel of ten dele naar elders moeten worden verplaatst. Deze maatregelen vormen als het ware een verlengthuk van de bescherming van de bevolking.

Met betrekking tot het onderhavige ontwerp kan worden vooropgesteld, dat zich bij de voorbereiding van de bescherming der bevolking een organisatiepraktijk heeft ontwikkeld, die hierdoor wordt gekenmerkt, dat de opbouw der bescherming van de bevolking zich, binnen het kader van een Rijksplan, goeddeels voltrekt in de lokale sfeer. Waar de bescherming van de bevolking een belangrijk onderdeel van de nationale verdediging vormt spreekt de behoefte aan een Rijksplan (artikel 4) voor zich zelf, maar de verwerkelijking van dit plan is, zoals van de zijde der Regering reeds meer dan eens is opgemerkt, afhankelijk van de medewerking van alle ingezetenen en niet denkbaar zonder een voldoende mate van zelfbescherming. Zulks impliceert, dat aan de zelfwerkzaamheid van de gemeenten, zo nodig in ondelinge samenwerking, ruim baan moet worden gelaten.

Het Rijksplan nu gaat uit van een indeling van het grondgebied in twee categorieën. Tot de eerste categorie behoren de gebieden, waarin o.m. in verband met de aanwezigheid van gevaaraantrekende objecten maatregelen tot verhoogde bescherming moeten worden getroffen (A-gebieden, artikel 2). Op grond van geografische of andere omstandigheden kan zich in concrete gevallen de noodzaak doen gevoelen, gebieden welke op zichzelf geen verhoogd gevaar lopen bij reeds aangewezen A-gebieden in te delen.

Het na de aanwijzing tot A-gebieden resterende gebied van het Rijk wordt aangeduid als B-gebied (artikel 2), ten aanzien waarvan op organisatorische gronden een nadere indeling nodig is.

Zowel in de A-gebieden als in het B-gebied komt de kern van de bescherming van de bevolking te liggen bij de gemeenten. Indien een A-gebied of een nader aangewezen deel van het B-gebied zich slechts uitstrekt over het territoir van één gemeente zijn de organen der gemeente in de hier ontwikkelde gedachtengang vanzelf aangewezen tot behartiging van de bescherming van de bevolking; elders zal deze tak van overheidszorg behartigd moeten worden in het verband van kringen, die grondgebied van meer dan één gemeente omvatten (artikel 3). De daartoe nodige regelingen kunnen in hoofdzaak tot stand worden gebracht met toepassing van de Wet gemeenschappelijke regelingen (artikel 15).

De door de gemeenten en kringen te ontwerpen plannen dienen te worden gecoördineerd tot een plan per provincie of — waar daartoe aanleiding bestaat — per groep van provinciën (artikelen 16 en 20). In dit plan zal ook het organiseren van de bijstand aan getroffen gebieden moeten worden geregeld. Op dit stuk immers is een leiding op provinciaal niveau aangewezen.

Voor de centrale overheid zij de taak weggelegd, zoals reeds eerder is gesteld, het nationale beleid bij de bescherming van de bevolking uit te stippelen en landelijk leiding te geven, ook bij het verlenen van bijstand aan getroffen gebieden, wanneer deze boven het provinciale kader uitgaat.

Wat betreft de gezagsverhoudingen kent het ontwerp, mede op het voetspoor van artikel 3 van de Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, in de eerste plaats een leidende taak toe aan de bur-

gemeester, die immers van oudsher plaatselijk de hoogste gezagsdrager is ten opzichte van de politiezorg, voor zover deze strekt tot handhaving van de openbare orde en rust, en het opperbevel heeft bij brand.

In de tot kringen samengevoegde gemeenten doet zich een meer gecompliceerde vorm voor. Men zal daar beschermingsorganisaties aantreffen, welke vaak niet in gemeentelijk, doch in intercommunaal verband georganiseerd zijn. In de kring zal dan ook het hoogste gezag moeten worden toevertrouwd aan het kringbestuur, bestaande uit de kringraad, en een dagelijks bestuur of een voorzitter, of beide. De kringraad — het belangrijkste kringorgaan — denken de ondergetekenden zich samengesteld uit de burgemeesters van de bij de kring ingedeelde gemeenten.

In de afzonderlijke, van de kring deel uitmakende gemeente blijve de burgemeester de hoogste gezagsdrager, al zal hij dit gezag uitoefenen met inachtneming van de door het kringbestuur getroffen voorzieningen, evenals ook in het raam van het door dat bestuur uitgestippelde beleid (artikel 15).

Het nationale facet van de bescherming van de bevolking zal er voorts toe nopen, de geschetste gezagsverhoudingen in hoger en wijler verband te zien. Het is daarom, dat de ondergetekenden voorstellen, wanneer de omstandigheden dusdanig zijn, dat de bescherming van de bevolking een realiteit wordt of kan worden, de mogelijkheid te openen de burgemeester of de in een kring samenwerkende burgemeesters zo nodig te binden aan de aanwijzingen van de Commissaris der Koningin (artikel 21).

In dit licht moeten ook worden gezien de voorstellen, welke beogen, de plaatselijke en provinciale plannen te onderwerpen aan de goedkeuring van de Minister van Binnenlandse Zaken; voorts het toezicht van de Commissaris der Koningin op de organisatie van de bescherming van de bevolking, alsmede de aan de Minister van Binnenlandse Zaken toegedachte bevoegdheid in de taak van de lagere gezagsdragers te voorzien (artikelen 12, 16, 18 en 22).

Onder het gezag van de hiervoren genoemde burgerlijke bestuurlijke autoriteiten, waarbij, zoals bleek, de plaatselijke gezagsuitoefening berust bij de burgemeester, eventueel in geval van samenwerking mede bij het door de samenwerkende burgemeesters gevormde bestuursorgaan (de kringraad), werkt de beschermingsorganisatie. Wil deze voor haar taak berekend zijn, dan zullen de bevelsverhoudingen deugdelijk geregeld moeten worden. Het bevel in de plaatselijke organisatie, met name betreffende de dagelijkse leiding en de gang van de dienst, en onder bijzondere omstandigheden het operationele commando, wordt gedacht te culmineren in het hoofd bescherming bevolking in de gemeente of de kring. Doch ook bij de provinciale, gewestelijke en nationale bescherming van de bevolking is een operationeel commando onontbeerlijk (artikelen 19, 20 en 10). Er kan zich een ogenblik voordoen, dat de situatie onmiddellijke beslissingen en snel handelen vereist, o.a. ten aanzien van het inzetten van mobiele colonnes; zonder een overkoepelend commando zou de doelmatigheid van de inzet van deze colonnes in gevaar worden gebracht en de kans bestaan, dat bij nieuwe aanvallen het dan vereiste potentieel niet tijdig beschikbaar is. Intussen moge er andermaal op gewezen worden, dat de bijstand door de mobiele colonnes in beginsel de plaatselijke bevelsverhoudingen niet zal mogen aantasten.

Principieel is tussen gezag en bevelvoering moeilijk een scherpe onderscheiding te maken; zij kunnen elkaar over en weer raken en beïnvloeden. In het algemeen kan men naar het oordeel der Regering echter wel stellen, dat het gezag betrekking heeft op de beleidsbeslissingen en het bevel op de technische uitvoering daarvan. Vooropgesteld zij, dat de bestuurlijke verantwoordelijkheid steeds bij de beleidsinstantie blijft berusten, ook voor de technische uitvoering. Dit brengt mede, dat aan de beleidsinstantie steeds de uiteindelijke beslissing blijft voorbehouden. Inmiddels zal het een zaak van verstandig beleid zijn, dat de beleidsinstantie zich van onnodig ingrijpen in technische aangelegenheden onthoudt.

De ondergetekenden geven er uit overwegingen van systematiek de voorkeur aan, de grondslagen van de onderscheidene formaties neer te leggen in een afzonderlijke wet, waarin mede een aantal voorzieningen met betrekking tot het personeel een plaats kan vinden. Een daartoe strekkend ontwerp „Wet op de Noodwachten" wordt tegelijk met het onderhavige wetsontwerp aan de Staten-Generaal aangeboden. De ondergetekenden mogen dan ook hier voor het overige volstaan met een verwijzing naar dat ontwerp met de bijbehorende toelichting.

Een belangrijk deel van de zelfbescherming door de burgers zal tot stand kunnen komen door vrijwillige medewerking. In deze zal een psychologisch juist gevoerde voorlichting veel kunnen bereiken. Desondanks blijft de noodzaak bestaan, de bevolking te kunnen verplichten tot het inacht nemen van bepaalde gedragsregels of andere voorschriften. Deze gedragsregels of andere voorschriften kunnen

naar de voorstelling der ondergetekenden zowel van algemene aard zijn — zij gelden dan voor een ieder — als van bijzondere aard — zij gelden dan voor bepaalde groepen of hebben betrekking op bepaalde objecten —. Hiernaast kan zich in bijzondere gevallen ook nog de behoefte voordoen aan bevelen. De bevoegdheid, dergelijke gedragsregels enz. voor te schrijven of bevelen te geven, ware toe te kennen aan de burgemeester (artikel 14).

Bovendien zal het aanbeveling verdienen aan de Minister van Binnenlandse Zaken de bevoegdheid te geven soortgelijke voorschriften voor het gehele Rijk of gedeelten daarvan vast te stellen (artikel 5). Bij de vaststelling van de onderscheidene plannen kan er voor gewaakt worden, dat op dit stuk een gericht beleid wordt gevoerd, terwijl voorts uitdrukkelijk ware te bepalen, dat de voorschriften van de burgemeester moeten wijken voor die van de Minister, alsmede uiteraard voor het algemeen belang en de wet, zo de voorschriften zich daarmee niet verdragen (artikel 14).

De regeling van de bedrijfsbescherming, voor zover deze uitgaat boven de zelfbescherming, ware voor te behouden aan de centrale instantie, aangezien hierbij belangen van in hoofdzaak nationaal (economisch) karakter betrokken zijn (artikel 6).

Aan de kosten, verbonden aan de bescherming van de bevolking, zijn in de in de aanvang dezes vermelde Memorie van Toelichting reeds vrij uitvoerige mededelingen gedaan. De juridische basis, de kosten van de zelfbescherming ten laste van de beschermingsplichtigen en de kosten van de bedrijfsbescherming ten laste van de bedrijven te brengen, moet uiteraard geschapen worden (artikel 23). Voorts is het noodzakelijk, de kosten welke voor de gemeenten en de provinciën uit de bescherming van de bevolking en de voorbereiding daarvan voortvloeien tot een verplichte uitgaven in de zin van artikel 240 van de gemeentewet en artikel 107 der provinciale wet te maken (artikel 26). Artikel 27 geeft in aansluiting hieraan de mogelijkheid, de kosten, welke de gemeenten maken, bij wijze van normvergoeding geheel of ten dele ten laste van het Rijk te brengen. Aangezien de — overigens aanmerkelijk geringere — provinciale werkzaamheid in de onderscheidene provinciën zeer uiteenlopende kosten met zich brengt is het niet mogelijk hiervoor een norm vast te stellen. Daarom ligt het in het voornemen de provinciale kosten op declaratie aan het Rijk in rekening te doen brengen.

Artikelen

Artikel 1

In deze definitie komt het onderscheid met de militaire verdediging tot uiting. Hierdoor komt tevens vast te staan, dat degenen die bij de bescherming van de bevolking een taak hebben te vervullen niet als militairen kunnen worden aangemerkt en krachtens het Verdrag betreffende de behandeling van krijgsgevangenen rechtens niet krijgsgevangenen kunnen worden gemaakt.

Artikel 4

Zoals reeds in het algemeen gedeelte is uiteengezet, vormt het Rijksplan het raam, waaraan zich de provinciale en gemeentelijke activiteit zal moeten aanpassen. Het is voor de Minister van Binnenlandse Zaken uiteraard niet mogelijk, alle facetten, welke bij zulk een nationaal plan aan de orde komen, alleen te beoordelen; hij zal zich daartoe veelal moeten wenden tot zijn daarbij betrokken ambtgenoten. Een uitdrukkelijke bepaling hieromtrent wordt nuttig geoordeeld, om het algemene en nationale karakter van het plan volledig tot uitdrukking te brengen.

De inhoud van het Rijksplan zal gevormd worden door de verschillende punten, welke in de andere artikelen van het wetsontwerp worden behandeld, voor zover zij nationale betekenis hebben, en ook andere punten, welke zich meer in het organisatorische vlak bevinden. Dit Rijksplan is inmiddels reeds door de Regering vastgesteld aan de hand van het eerste rapport van de Coördinatie-Commissie voor de Burgerlijke Verdediging. Hiervan is de Commissarissen der Koningin en de burgemeesters mededeling gedaan.

Artikel 5

De ondergetekenden menen als vanzelfsprekend te moge veronderstellen, dat van deze bevoegdheid slechts dan gebruik gemaakt zal worden, indien bij de gedragsregels of de maatregelen bij uitstek nationale belangen betrokken zijn. Het systeem der wet is immers, dat in het algemeen primair de uitvoering is toegedacht aan de burgemeester, zij het onder de leiding van het hoger gezag.

Een geval, als waarop de ondergetekenden bij dit artikel het oog hebben, kan bijvoorbeeld zijn, dat in het gehele land of in een belangrijk deel daarvan verduisteringsmaatregelen moeten worden getroffen.

Artikel 7

De in dit artikel neergelegde bevoegdheid kan niet gemist worden teneinde in voorkomende gevallen corrigerend te kunnen optreden en de nodige uniformiteit te waarborgen.

Artikel 8

De ganse structuur en opzet van de organisatie van de bescherming van de bevolking brengen de noodzaak mede, dat het centrale gezag de mogelijkheden heeft, zich volledig te oriënteren omtrent de wijze, waarop de lagere gezagsorganen zich kwijten van de hun bij de wet opgedragen taken.

Artikel 9

De bevoegdheid, over te gaan tot een gedeeltelijke of algehele mobilisatie van de bescherming van de bevolking, ware aan de Kroon slechts te verstrekken in geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden. Deze omschrijving van de gevallen is ontleend aan de z.g. Noodwetten van 1939. In navolging van het ontwerp Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag ware de voordracht tot het Koninklijk besluit te doen door de Minister-President.

De mobilisatie van de bescherming van de bevolking schept volgens het ontwerp onder meer de mogelijkheid over te gaan tot het voorzien in de uitoefening van de bevoegdheden met betrekking tot de bescherming van de bevolking, van de burgemeester en van de Commissaris der Koningin (artikel 22). Mede op grond daarvan, alsook in aansluiting aan artikel 193 van de Grondwet, wordt voorgesteld het hier bedoelde Koninklijk besluit bij de wet te doen bekrachtigen.

Artikel 11

In het algemeen is het niet gebruikelijk in de wet zelf uitdrukkelijk melding te maken van de taak van het hoofd van een gemeentelijke dienst. In het onderhavige geval heeft de Regering evenwel gemeend van dit gebruik te moeten afwijken. Het optreden van het hoofd bescherming bevolking bij calamiteiten kan een ernstige terugslag hebben ook buiten het gebied, waarover zijn bevelsbevoegdheid zich uitstrekt, terwijl voorts aan deze functionaris op grond van de aan hem toevertrouwde verantwoordelijke taak zeer hoge eisen zullen moeten worden gesteld. Teneinde dit speciale accent tot uitdrukking te brengen, wordt voorgesteld deze functionaris met zoveel woorden in de wet te noemen.

De ondergetekenden hebben ernstig overwogen, de benoeming van het hoofd bescherming bevolking hetzij aan de Kroon toe te vertrouwen, hetzij te binden aan een goedkeuring van de Kroon. Zij hebben echter na ampel beraad gemeend de benoeming te moeten overlaten aan de burgemeesters, in het vertrouwen, dat deze door-drongen zullen zijn van het besef, dat de keuze van het hoofd bescherming bevolking een zeer grote verantwoordelijkheid met zich mede brengt. Deze ondergetekenden zijn voorts van mening, dat omtrent de voorgenomen benoeming overleg met de Commissaris der Koningin aanbeveling verdient.

Artikel 14

De ondergetekenden hechten er aan, hoe urgent de onderhavige materie ook moge zijn, zolang mogelijk aansluiting te zoeken bij de gebruikelijke regelingen omtrent schorsing en vernietiging. Zij menen dit te meer te kunnen doen, indien een mogelijkheid tot zeer tijdelijke buitenwerkingstelling wordt geopend.

Het moge niettemin duidelijk zijn, dat de nochtans vrij trage procedure van dit artikel op een tijdstip, waar snelheid van optreden een eerste gebod is, praktisch veelal buiten toepassing zal moeten blijven. Met de mogelijkheid tot het geven van aanwijzingen, zoals bedoeld in artikel 21, kan dan aan de eisen van het ogenblik tegemoet worden gekomen.

Artikel 15

Ten aanzien van de samenwerkende burgemeesters is het niet noodzakelijk, de Wet gemeenschappelijke regelingen uitdrukkelijk van toepassing te verklaren. Artikel 1 der wet kent immers gemeenschappelijke regelingen tussen burgemeesters.

Hetgeen bij artikel 11 gezegd is ten aanzien van het hoofd bescherming bevolking geldt uiteraard in gelijke mate voor het kringhoofd bescherming bevolking.

Artikel 16

Zoals in het algemeen gedeelte reeds is uiteengezet, is het provinciale plan in hoofdzaak bedoeld tot bundeling en coördinatie van de gemeentelijke (kring) plannen, terwijl daarin tevens de bijstand wordt

geregeld. Het provinciale plan moet daarom zowel passen in het Rijksplan, als aansluiting vinden aan de plaatselijke plannen.

Artikel 19

De maatregelen, welke de Commissaris der Koningin treft, zullen de nationale maatregelen, zoals die tot bijstand (artikel 10), niet mogen doorkruisen. In het Rijksplan, waaraan ook de Commissaris der Koningin gebonden is, is zulks voorzien; ten overvloede kan voorts, indien nodig, een beroep worden gedaan op artikel 16 van de Instructie voor de Commissarissen der Koningin.

Om gelijke redenen als in de artikelen 11 en 15 is geschied ten aanzien van het (kring-)hoofd bescherming bevolking is de provinciale (en in artikel 20 de gewestelijke) commandant uitdrukkelijk genoemd.

Artikel 20

Door het toepasselijk verklaren van de Wet gemeenschappelijke regelingen, welke zelve geen samenwerking tussen Commissarissen der Koningin kent, wordt bereikt, dat de overige regelen gesteld voor de provinciën ook betrokken worden op de activiteit in het gewest: zo zal b.v. het gewestelijk plan onderworpen zijn aan de goedkeuring van de Minister van Binnenlandse Zaken.

In tegenstelling tot de imperatieve bepaling van artikel 15, tweede lid, is het voorschrift omtrent de inhoud van de gemeenschappelijke regelingen van Commissarissen der Koningin ten dele facultatief gereed. Zulks is geschied omdat verwacht mag worden, dat de interprovinciale samenwerking op dit gebied veel gevarieerder vormen zal aannemen dan de samenwerking in kringverband. Zo zal het b.v. nodig kunnen blijken een bepaald deel van de ene provincie met het oog op de bescherming van de bevolking in te delen bij een andere provincie. De regeling, welke tot dat doel tussen de Commissarissen der Koningin zal moeten worden getroffen, zal belangrijk afwijken van die, welke in het leven zal moeten worden geroepen als een gewestelijke verzorging van de bescherming van de bevolking de doelstelling vormt. Wat dit laatste aangaat, ligt het b.v. in het voornemen, gelet op de bijzondere problemen, welke zich wegens de grote bevolkingsdichtheid aldaar met de betrekking tot de bescherming van de bevolking voordoen en in aansluiting aan de militaire indeling, de provincies Noord- en Zuidholland en Utrecht in één gewest samen te brengen.

Artikel 22

Wanneer de mobilisatie der bescherming van de bevolking plaats vindt of gevonden heeft en wanneer zich daarbij een dringende noodzaak voordoet, moet het mogelijk zijn te voorzien in de uitoefening van de taak van de Commissaris der Koningin en van de burgemeester (kringbestuur).

Voor dit artikel heeft het ontwerp Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag tot voorbeeld geënd.

Artikelen 30, 31, 32 en 33

De discipline van de bevolking is bij de bescherming van de bevolking van uitermate groot belang. Zolang het gaat om overtreding van gedragsregels, met het oog op de zelfbescherming gegeven, of het niet nemen van bevolen maatregelen, in omstandigheden waarin oorlogshandelingen nog niet gaande zijn, behoeven bijzondere gevolgen van onachtzaamheid of onwil van de burgers niet te worden gevreesd. Vooropgesteld wordt dan ook in dit opzicht slechts overtredingen te formuleren.

Wanneer evenwel de oorlog is ingetreden, wordt het karakter van dergelijke inbreuken op de gedragsregels enz. geheel anders. Een slecht of niet verduisterde woning b.v. kan de vijand reeds mogelijkheden bieden zich eenvoudig te oriënteren en de aanval met precisie ten uitvoer te leggen. Vandaar dat voorgesteld wordt voor dergelijke delicten een aanvulling in het Wetboek van Strafrecht aan te brengen, waardoor het ernstige karakter van dit feit — als misdrijf te beschouwen — tot zijn recht komt. De ondergetekenden hebben gemeend de nieuwe misdrijven te moeten construeren op gelijksoortige wijze als het geval is met de gemeengevaarlijke delicten.

Artikel 34

In afwachting van de reeds aangekondigde algehele herziening van de Wet van 23 Mei 1899, *Stb.* 128, is het noodzakelijk, die wet op dit onderdeel aan te passen.

Artikel 35

Tot dusverre heeft men zich bij de organisatorische voorbereidingen moeten behelpen met de mogelijkheden, welke de Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen opent. Het zal evenwel duidelijk zijn, dat de beoogde doeleinden in deze omstandigheid in vele ge-

vallen slechts bereikt of soms slechts benaderd kunnen worden door het toepassen van enigszins gewrongen constructies, aangezien die wet haar grondslag heeft in opvattingen en inzichten, die door de feiten zijn achterhaald.

Er is reeds, zoals ook gebleken moge zijn uit de Memorie van Toelichting bij de suppletoire begroting, in hoofde dezes vermeld, voortgang gemaakt met de organisatorische voorbereidingen. Voor zover daarvoor gemeenschappelijke regelingen benodigd zijn, is tot dusverre in het merendeel der gevallen gebruik gemaakt van artikel 4 van de Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, terwijl daarbij veelal tevens rekening is gehouden met de mogelijkheid van het totstandkomen van een wet in de vorm van het onderhavige wetsontwerp. Aangezien laatstelijk een model voor deze gemeenschappelijke regelingen, ontworpen in samenwerking met de kring van de gemeentebestuurders, is uitgegeven op 4 September 1951, wordt voorgesteld de sedert die datum tot stand gekomen regelingen op betrekkelijk eenvoudige wijze te kunnen handhaven.

*De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken a.i.,
TEULINGS.*

*De Minister van Binnenlandse Zaken,
BEEL.*

*De Minister zonder Portefeuille,
TEULINGS.*

2419 4

ONTWERP VAN WET

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is, wettelijke voorzieningen te treffen aangaande de noodwachten voor de bescherming van de bevolking, de personeelsvoorziening van deze noodwachten en de rechtstoestand van dit personeel;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

TITEL I

De noodwachten

Artikel 1

De noodwachten hebben tot taak op te treden in het belang van de bescherming van de bevolking in de zin van de Wet bescherming bevolking, voor zover dit optreden van overheidswege geschiedt. Zij worden overeenkomstig de volgende artikelen van deze titel onderscheiden.

Artikel 2

1. In elke gemeente, welke niet behoort tot een krachtens de Wet bescherming bevolking gevormde kring en in het deel ener gemeente, dat niet tot een zodanige kring behoort, staat onder het gezag van de burgemeester een gemeentelijke noodwacht.

2. Het hoofd bescherming bevolking is als zodanig hoofd van de gemeentelijke noodwacht.

Artikel 3

1. In elke krachtens de Wet bescherming bevolking gevormde kring, staat onder het gezag van de kringraad een kringnoodwacht.

2. Het hoofd bescherming bevolking is als zodanig hoofd van de kringnoodwacht.

Artikel 4

1. Onder het gezag van Onze Minister van Binnenlandse Zaken staat een Rijksnoodwacht.

2. Het hoofd van het commando, dat krachtens de Wet bescherming bevolking Onze voornoemde Minister in zijn taak met betrekking tot de bescherming van de bevolking bijstaat, is als zodanig hoofd van de Rijksnoodwacht.